

ประกาศคณะกรรมการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

เรื่อง หลักสูตรด้านการบริการเพื่อสุขภาพอื่น ๆ เพิ่มเติม (ฉบับที่ ๗)

พ.ศ. ๒๕๖๘

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๑ (๑๒) แห่งประกาศคณะกรรมการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับรองวุฒิบัตรหรือประกาศนียบัตรที่ผู้ดำเนินการหรือผู้ให้บริการได้รับจากสถาบันการศึกษา หน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ พ.ศ. ๒๕๕๙ คณะกรรมการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ เรื่อง หลักสูตรด้านการบริการเพื่อสุขภาพอื่น ๆ เพิ่มเติม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๘”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้หลักสูตรดังต่อไปนี้ เป็นหลักสูตรด้านการบริการเพื่อสุขภาพ

(๑) หลักสูตรนวดไทยเพื่อสุขภาพ ๒๐๗ ชั่วโมง

(๒) หลักสูตรเพิ่มพูนทักษะนวดไทยเพื่อสุขภาพ ๕๗ ชั่วโมง ต่อยอด ๑๕๐ ชั่วโมง (เทียบเท่าหลักสูตรนวดไทยเพื่อสุขภาพ ๒๐๗ ชั่วโมง)

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

มณฑิยา คณาสวัสดิ์

รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านสนับสนุนงานบริการสุขภาพ

ประธานกรรมการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

หลักสูตรนวดไทยเพื่อสุขภาพ ๒๐๗ ชั่วโมง

๑. ชื่อหลักสูตร หลักสูตรนวดไทยเพื่อสุขภาพ ๒๐๗ ชั่วโมง

๒. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

๑. มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะการนวดไทยเพื่อสุขภาพได้อย่างถูกต้อง และปลอดภัย
๒. สร้างทัศนคติที่ดี และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม มารยาทในการประกอบอาชีพนวดไทยเพื่อสุขภาพ
๓. มีทักษะในการสื่อสารภาษาต่างประเทศ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมต่างประเทศเบื้องต้น
๔. มีทักษะการนวดไทยเพื่อสุขภาพได้อย่างถูกวิธี ปลอดภัย
๕. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับและจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง
๖. เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพเป็นผู้ให้บริการนวดไทยเพื่อสุขภาพในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

๓. โครงสร้างหลักสูตร

(ตามเอกสารแนบท้ายหลักสูตร)

หมวดวิชาความรู้พื้นฐาน	๗๙ ชั่วโมง
หมวดวิชาความรู้เฉพาะสาขา	๘๑ ชั่วโมง
หมวดภาษาและวัฒนธรรม	๑๐ ชั่วโมง
หมวดการฝึกภาคสนาม	๓๗ ชั่วโมง
รวม	๒๐๗ ชั่วโมง

๔. คำอธิบายหลักสูตร

หลักสูตรนวดไทยเพื่อสุขภาพ ๒๐๗ ชั่วโมง เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจากหลักสูตรนวดไทยเพื่อสุขภาพ ๑๕๐ ชั่วโมง จากมติของคณะกรรมการส่งเสริมและยกระดับการนวดไทย เพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานการนวดไทย ให้มีความรู้ ทักษะ และความปลอดภัย ให้เป็น ให้มีความรู้ทางกายวิภาคศาสตร์ เส้นประสาทสืบกับการนวดไทย ภาษาต่างประเทศ วัฒนธรรม และการให้บริการอย่างมืออาชีพ เพื่อเป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยมุ่งเน้นการ นวดไทยเพื่อผ่อนคลายที่ถูกต้อง และปลอดภัย เพื่อตอบสนองความต้องการการดูแลสุขภาพผู้รับบริการภายในประเทศ ต่างประเทศ และครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การอบรมจะช่วยเพิ่มศักยภาพผู้ให้บริการนวดไทยเพื่อสุขภาพ ให้มีความรู้ และทักษะการนวดไทย ทำให้เกิดความมั่นใจ มีทักษะ และประสบการณ์ ในการให้บริการผู้เข้ารับบริการ ให้ตรงจุด ถูกต้อง ปลอดภัย และเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

๕. เนื้อหาหลักสูตร

(ตามเอกสารแนบท้ายหลักสูตร)

๖. การจัดเวลาและตารางสอน

ให้เป็นไปตามหน่วยงานที่ขอรับรองหลักสูตรกำหนด และเป็นการจัดการเรียนการสอนต่อเนื่อง โดยกำหนดให้มีการเรียนการสอนต่อวันไม่เกินวันละ ๘ ชั่วโมง

๗. จำนวนชั่วโมงที่เรียนตลอดหลักสูตร ๒๐๗ ชั่วโมง

๘. คุณสมบัติผู้เรียน ต้องมีคุณสมบัติครบถ้วน ดังนี้

๑. อายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์
๒. สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าการศึกษามัธยมศึกษา
๓. เป็นผู้ที่มีความสุขร่างกายและจิตใจไม่เป็นอุปสรรคต่อการอบรมและการฝึกปฏิบัติ

๙. คุณสมบัติของวิทยากรผู้สอน

ครูผู้สอน จะต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ในการสอน และมีคุณวุฒิทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาที่ทำการสอน (ตามเอกสารแนบท้ายหลักสูตร)

๑๐. เกณฑ์การประเมินผล

- ๑) จะต้องใช้เวลาเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของเวลาเรียน
- ๒) เกณฑ์การตัดสินต้องผ่านการทดสอบภาคทฤษฎีด้วยคะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ และภาคปฏิบัติด้วยคะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
- ๓) ฝึกปฏิบัติภาคสนาม ไม่น้อยกว่า ๓๐ ราย รายละไม่น้อยกว่า ๑ ชั่วโมง

๑๑. วิธีการประเมินผล

๑. การทดสอบภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ (สถาบันการศึกษา)
๒. การทดสอบการปฏิบัติงานภาคสนาม โดยครูประจำแหล่งฝึก

๑๒. เอกสารประกอบการเรียนการสอน (ตัวอย่างเอกสารที่แนะนำให้ใช้ประกอบการเรียนการสอน)

๑. กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (๒๕๕๔). **แนวปฏิบัติในการป้องกันการติดเชื้อในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

๒. กลุ่มงานฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรด้านการแพทย์แผนไทย สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข. (๒๕๕๑). **คู่มือการฝึกอบรมด้านการแพทย์แผนไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ: ร้านแมกเนทส์โตร.

๓. กลุ่มงานฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรด้านการแพทย์แผนไทย สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข. (๒๕๕๑). **คู่มือฝึกอบรมสปาไทยเพื่อสุขภาพ**. นนทบุรี.

๔. กลุ่มงานฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรด้านการแพทย์แผนไทย สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข. (๒๕๕๓). **ตำราหมวดไทยเพื่อสุขภาพ ๑๕๐ ชั่วโมง**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

๕. กัญจนา ติวีเศษ. (๒๕๔๒). **คู่มืออบรมการนวดไทย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การทหารผ่านศึก.

๖. กองสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (๒๕๕๙). **เอกสารความรู้ผู้ดำเนินการสปาเพื่อสุขภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: บริษัทเอ็มเอสคอร์ปอเรชั่น จำกัด.

๗. ชาศรียา หลิน, นิกรณันท์ จันทร์แสง และสุรพจน์ วงศ์ใหญ่. (๒๕๖๒). **การนวดรักษาโรคด้วยหลักเส้นประธานสิบ**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สปีด เพรส จำกัด.

๘. นิกรณันท์ จันทร์แสง. (๒๕๖๒). **นวดกดจุดตามแนวเส้นประธานสิบ และทำบริหารกล้ามเนื้อ**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: บริษัท เพาเวอร์ พรินท์ จำกัด.

๙. ประโยชน์ บุญสินสุข. (๒๕๔๙). **คัมภีร์วาริบำบัดและสปา**. กรุงเทพฯ: เอส พี การพิมพ์

๑๐. ปรีดา ตั้งตรงจิตร. (๒๕๔๗). **วิชาพื้นฐานเกี่ยวกับการนวดไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: นำอักษรการพิมพ์.

๑๑. ปรีดา ตั้งตรงจิตร. (๒๕๖๓). **ฤกษ์ตัดตน เพื่อการบริหารร่างกายสำหรับบุคคลทั่วไป ๑๘ ท่า**. กรุงเทพฯ: นำอักษรการพิมพ์.

๑๒. เพ็ญญา ทรัพย์เจริญ. (๒๕๔๐). การแพทย์แผนไทยกับการส่งเสริมสุขภาพ : การแพทย์แผนไทยสายใยแห่งชีวิตและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

๑๓. มูลนิธิฟื้นฟูส่งเสริมการแพทย์แผนไทยเดิมในพระราชูปถัมภ์. (๒๕๕๕). **หัตถเวชกรรมแผนไทย (นวดแบบราชสำนัก)**. กรุงเทพฯ: อู่การพิมพ์.

๑๔. ยงค์กิตติ์ ตันติปิฎก. (๒๕๕๒). **ตำราการนวดไทย เล่ม ๑. พิมพ์ครั้งที่ ๔**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสาธารณสุขกับการพัฒนา.

๑๕. สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข. (๒๕๓๙). **คู่มือปฏิบัติงานการแพทย์แผนไทย กระทรวงสาธารณสุข**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

๑๖. สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข. (๒๕๕๑). **การแพทย์แผนไทยกับการดูแลสุขภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

๑๗. สำนักการแพทย์ทางเลือก กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข. (๒๕๕๑). **สุขภาพองค์กรรวมแนวพุทธ**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

๑๘. สำนักงานพัฒนากำลังคน กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข. (๒๕๕๗). **ตำราการนวดไทยเพื่อสุขภาพ ๑๕๐ ชั่วโมง แบบเชลยศักดิ์**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: สำนักกิจการ โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์.

๑๙. สำนักงานพัฒนากำลังคน กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข. (๒๕๕๗). **ตำราการนวดไทยเพื่อสุขภาพ ๑๕๐ ชั่วโมง แบบราชสำนัก**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: สำนักกิจการ โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.

๒๐. สุระเกียรติ อาษานุภาพ. (๒๕๕๓). **ตำราการรักษาโรคทั่วไป**. กรุงเทพฯ: อู่การพิมพ์.

๒๑. อภิชาติ ลิ้มดิยะโยธิน. (๒๕๔๕). **คู่มืออบรมการนวดไทยแบบราชสำนัก ภาคเทคนิคการนวดรักษาโรคที่พบบ่อย**. กรุงเทพฯ: พิษณุพรินตัสเซ็นเตอร์.

๒๒. สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข. (๒๕๕๕). **ภาษาอังกฤษและภาษาจีนเบื้องต้นสำหรับผู้ให้บริการนวดไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: กองทุนภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย.

๒๓. กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข. (๒๕๕๖). **ภาษาอังกฤษเบื้องต้นสำหรับผู้ให้บริการนวดไทย: กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก** กระทรวงสาธารณสุข.

๒๔. สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข. (๒๕๕๖). **ภาษาอังกฤษและภาษามลายูเบื้องต้นสำหรับผู้ให้บริการนวดไทย: กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก** กระทรวงสาธารณสุข.

๒๕. สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข. (๒๕๕๖). **ภาษาอังกฤษและภาษาเวียดนามเบื้องต้นสำหรับผู้ให้บริการนวดไทย: กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก** กระทรวงสาธารณสุข.

๒๖. สำนักงานพัฒนากำลังคน กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข. (๒๕๕๗). **ภาษาอังกฤษและภาษาซีกเบื้องต้นสำหรับผู้ให้บริการนวดไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานบริหารกองทุนภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย.

๒๗. สำนักงานพัฒนากำลังคน กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวง
สาธารณสุข.(๒๕๕๘).ภาษาอังกฤษและภาษาเยอรมันเบื้องต้นสำหรับผู้ให้บริการนวดไทย.กรุงเทพฯ:
สำนักงานพัฒนากำลังคน กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก.

โครงสร้างหลักสูตรนวดไทยเพื่อสุขภาพ ๒๐๗ ชั่วโมง

รายวิชา	จำนวนชั่วโมง		
	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	รวม
๑. หมวดวิชาความรู้พื้นฐาน	๗๔	๕	๗๙
๑.๑ กายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยา	๖๐	๐	๖๐
๑.๒ กฎหมาย จรรยาบรรณวิชาชีพและมารยาทการให้บริการของผู้ให้บริการ	๕	๐	๕
๑.๓ ธรรมะกับสมาธิเพื่อสุขภาพ	๐	๓	๓
๑.๔ ความรู้พื้นฐานการแพทย์แผนไทย	๖	๐	๖
๑.๕ เกษัตริกรรมไทยเบื้องต้น	๓	๒	๕
๒. หมวดวิชาความรู้เฉพาะสาขา	๑๗	๖๔	๘๑
๒.๑ ประวัติ องค์ความรู้และการประยุกต์ใช้การนวดไทย	๑	๐	๑
๒.๒ การตรวจร่างกายเบื้องต้น	๐	๑๐	๑๐
๒.๓ เส้นประธานสิบ เส้นสันขมวด เส้นปัตขมวด เส้นรัตขมวด	๖	๐	๖
๒.๔ การนวดไทยเพื่อสุขภาพ การประยุกต์การนวดตามแนวเส้นประธานสิบ เพื่อการส่งเสริมสุขภาพ และการผ่อนคลาย	๓	๓๐	๓๓
๒.๕ การตัดตน	๒	๗	๙
๒.๖ การบันทึกผลการนวด	๓	๒	๕
๒.๗ การนวดไทยผ่อนคลาย	๒	๑๐	๑๒
๒.๘ การทบทวนการนวดไทยเพื่อสุขภาพ	๐	๕	๕
๓. หมวดภาษาและวัฒนธรรม	๕	๕	๑๐
๔. หมวดการฝึกภาคสนาม	๑	๓๖	๓๗
รวมทั้งสิ้น	๙๗	๑๑๐	๒๐๗

เนื้อหาหลักสูตรนวดไทยเพื่อสุขภาพ ๒๐๗ ชั่วโมง

ชื่อวิชา	คำอธิบาย	จำนวนชั่วโมง		
		ทฤษฎี	ปฏิบัติ	รวม
๑.หมวดวิชาความรู้พื้นฐาน		๗๔	๕	๗๙
๑.๑ กายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยา	<ul style="list-style-type: none"> - รูปร่าง ลักษณะ ที่ตั้ง หน้าที่ วิธีการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ โครงสร้างของระบบโครงกระดูก และระบบกล้ามเนื้อ ความสัมพันธ์ในแต่ละส่วนโครงสร้างของระบบทั้งหมดของร่างกาย และข้อระวังในการนวด - การศึกษาคำศัพท์ในกายวิภาคศาสตร์ (Terminology) - กายวิภาคพื้นผิวและจุดกำหนดที่สังเกตได้ (Surface anatomy and Landmark) - โครงสร้างและการทำงานของเซลล์ในร่างกาย - การแบ่งตัวของเซลล์ในร่างกาย - ประเภทของเนื้อเยื่อในร่างกาย - โครงสร้างและหน้าที่ของผิวหนัง - พยาธิวิทยาของผิวหนัง - โครงสร้างของเส้นผม - โครงสร้างของเล็บ - โครงสร้างและการทำงานของกระดูกและข้อต่อ - ประเภทของข้อต่อ - พยาธิวิทยาของกระดูกและข้อต่อ - โครงสร้างและการทำงานของกล้ามเนื้อและพังผืด - โครงสร้างกระดูกกล้ามเนื้อ หลอดเลือด เส้นประสาท และอวัยวะที่อยู่บริเวณศีรษะลำคอ ทรวงอก หลัง และท้อง บริเวณแขนและขา - การเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ - พยาธิวิทยาของกล้ามเนื้อ - การเชื่อมโยงองค์ความรู้การแพทย์แผนไทยกับกายวิภาคสมัยใหม่ - ประโยชน์การนวดไทยต่อระบบกล้ามเนื้อ - โครงสร้างของหัวใจ - ระบบการไหลเวียนเลือดของร่างกาย - โครงสร้างและประเภทของเลือดและเลือด - แรงดันเลือดและค่าความดันโลหิต - กระบวนการหายใจของแผล และ การแข็งตัวของเลือด - พยาธิวิทยาของระบบไหลเวียนโลหิต - ประโยชน์การนวดไทยต่อระบบไหลเวียนโลหิต - โครงสร้างและหน้าที่ของระบบน้ำเหลือง - การทำงานร่วมกันของระบบน้ำเหลืองและระบบไหลเวียนโลหิต - พยาธิวิทยาของระบบน้ำเหลือง - ประโยชน์การนวดไทยต่อระบบน้ำเหลือง - ประโยชน์การนวดไทยต่อระบบระบายน้ำเหลือง - โครงสร้างและหน้าที่ของระบบทางเดินหายใจ 	๖๐	๐	๖๐

ชื่อวิชา	คำอธิบาย	จำนวนชั่วโมง		
		ทฤษฎี	ปฏิบัติ	รวม
	<ul style="list-style-type: none"> - กล้ามเนื้อที่เกี่ยวข้องกับการหายใจ - กระบวนการหายใจ - พยาธิวิทยาของระบบทางเดินหายใจ - ประโยชน์การนวดไทยต่อระบบทางเดินหายใจ - โครงสร้างและหน้าที่ของระบบทางเดินอาหาร - กระบวนการย่อยอาหาร - อวัยวะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการย่อยอาหาร - พยาธิวิทยาของระบบทางเดินอาหาร - ประโยชน์ของการนวดไทยต่อระบบทางเดินอาหาร - การขับถ่ายของเสียผ่านทางผิวหนัง - การขับถ่ายของเสียผ่านทางหายใจ - การขับถ่ายของเสียผ่านทางตับ - การขับถ่ายของเสียผ่านทางลำไส้ใหญ่ - การขับถ่ายของเสียผ่านทางเดินปัสสาวะ - โครงสร้างและหน้าที่ของระบบทางเดินปัสสาวะ - กระบวนการสร้างน้ำปัสสาวะ - พยาธิวิทยาของระบบทางเดินปัสสาวะ - ประโยชน์ของการนวดไทยต่อระบบขับถ่ายของเสีย - โครงสร้างและหน้าที่ทั่วไปของระบบประสาท - Central nervous system (CNS) - Peripheral nervous system (PNS) - เยื่อหุ้มสมองไขสันหลังและน้ำไขสันหลัง - ไขสันหลังและเส้นประสาทไขสันหลัง - พยาธิวิทยาของระบบประสาท - ประโยชน์ของการนวดไทยต่อระบบประสาท - โครงสร้างและหน้าที่ของระบบต่อมไร้ท่อ - ต่อมไร้ท่อและฮอร์โมน - บทบาทหน้าที่ของฮอร์โมนเพศ - วงจรการตกไข่ - พยาธิวิทยาของระบบต่อมไร้ท่อ - ประโยชน์ของการนวดไทยผ่านระบบต่อมไร้ท่อ 			
๑.๒ กฎหมาย จรรยาบรรณ วิชาชีพและมารยาทการ ให้บริการของผู้ให้บริการ	<ul style="list-style-type: none"> - หลักทั่วไปของกฎหมายวิชาชีพ จรรยาบรรณ และบท กำหนดโทษของ กฎหมาย หลักจริยธรรมและศีลธรรม - ศึกษามารยาทในการบริการของผู้ให้บริการ มารยาทก่อนทำการนวด มารยาทขณะทำการนวด และมารยาทหลังทำการนวด เพื่อการรับบริการที่มี ประสิทธิภาพและเป็นเอกลักษณ์ 	๕	๐	๕
๑.๓ ธรรมะกับสมาธิเพื่อ สุขภาพ	<ul style="list-style-type: none"> - การฝึกปฏิบัติธรรมเพื่อการเรียนรู้ถึงวิธีการนำเข้าสู่สมาธิด้วยการสวดมนต์และ นิ่งสมาธิ ทำกายบริหาร การดูแลเฉพาะส่วน 	๐	๓	๓

ชื่อวิชา	คำอธิบาย	จำนวนชั่วโมง		
		ทฤษฎี	ปฏิบัติ	รวม
๑.๔ ความรู้พื้นฐานการแพทย์แผนไทย	- ประวัติการแพทย์แผนไทย ประวัติอาจารย์ชีวก โกมารภัจจ์ การกำเนิดมนุษย์ เบญจขันธ์ มหาภูตรูป ๔ ตรีโทษ การวิเคราะห์ธาตุเจ้าเรือน สมุฏฐานการเกิดโรค ความสัมพันธ์ ระหว่างสมุฏฐานกับฤดูกาล อายุ เวลา สถานที่ อาหารและพฤติกรรม การปรับสมดุลตรีโทษ อิทธิพลของดวงดาวที่มีผลต่อสุขภาพ การนำทฤษฎี การแพทย์แผนไทยไปประยุกต์ใช้ ตลอดจนหลักวิธีการ ขั้นตอน ประโยชน์ ข้อห้ามในการนวด	๖	๐	๖
๑.๕ เกสัชกรรมไทยเบื้องต้น	- การใช้ยาไทยประกอบการนวด ข้อห้าม และประโยชน์ วิธีการใช้ในการบรรเทาอาการเกี่ยวกับกระดูกเส้นเอ็น และ กล้ามเนื้อ ศึกษาหลักวิธีการ ขั้นตอน ประโยชน์ ข้อห้าม ของการอบสมุนไพร ประคบสมุนไพร สมุนไพรในสาธารณสุขมูลฐาน รสของยา ๙ รส รวมถึงยาสามัญประจำบ้าน	๓	๒	๕
๒. หมวดวิชาความรู้เฉพาะสาขา		๑๗	๖๔	๘๑
๒.๑ ประวัติ องค์ความรู้ และการประยุกต์ใช้การนวดไทย	- ศึกษาประวัติความเป็นมา คุณค่าของการนวดไทย ผลของการนวดไทยต่อสุขภาพ การนำไปใช้ในระดับสถานบริการสาธารณสุข	๑	๐	๑
๒.๒ การตรวจร่างกายเบื้องต้น	- หลักการทำงานและหน้าที่ของระบบข้อต่อและกล้ามเนื้อต่าง ๆ ของร่างกาย ในภาวะปกติ ศึกษาความผิดปกติของ ระบบกล้ามเนื้อและข้อต่อ สามารถประเมินเพื่อแยกอาการที่สามารถนวดได้และนวดไม่ได้ ได้อย่างถูกต้อง และการช่วยเหลือในภาวะฉุกเฉิน	๐	๑๐	๑๐
๒.๓ เส้นประธานสิบ เส้นสันตฆาต เส้นปัตฆาต เส้นรัตฆาต	- ลักษณะโครงสร้างของเส้นประธาน ลักษณะการเดินของแนวเส้นสิบที่เกี่ยวข้องกับกายวิภาคศาสตร์ และการ ประยุกต์ใช้ทางการนวด	๖	๐	๖
๒.๔ การนวดไทยเพื่อสุขภาพ การประยุกต์การนวดตามแนวเส้นประธานสิบ เพื่อการส่งเสริมสุขภาพ และการผ่อนคลาย	- วิธีการ ขั้นตอนการนวดไทยแบบทั่วไป ในท่านอนหงาย นอนตะแคง นอนคว่ำ ท่านั่ง นวดหน้า นวดศีรษะ การยืดเส้นเพื่อส่งเสริมสุขภาพ ผ่อนคลายกล้ามเนื้อ และบรรเทา อาการปวดเมื่อย	๓	๓๐	๓๓
๒.๕ การดัดตน	- การฝึกปฏิบัติและการเรียนรู้ วิธีการ ขั้นตอน ประโยชน์ ข้อควรระวังต่าง ๆ ในการปรับโครงสร้างร่างกายด้วยการ ใช้ท่าฤาษีดัดตนพื้นฐาน ๑๕ ท่า หรือวิธีการอื่น เช่น มณีเวช โยคะ ทำบริหารร่างกายในอาการต่าง ๆ ฯลฯ	๒	๗	๙
๒.๖ การบันทึกผลการนวด	- การบันทึกก่อนและหลังการนวด การวิเคราะห์และการติดตามผลการนวดจากการฝึกปฏิบัติ	๓	๒	๕

ชื่อวิชา	คำอธิบาย	จำนวนชั่วโมง		
		ทฤษฎี	ปฏิบัติ	รวม
๒.๗ การนวดไทยอ่อนคลาย	- การประยุกต์ใช้การนวดไทยตามแนวเส้นประธานสิบ เส้นสันทฆาต เส้นปัตฆาต เส้นรัตฆาต เพื่อผ่อนคลาย อาการที่พบบ่อยเกี่ยวกับการปวดศีรษะ ปวดหลัง ปวดไหล่ ปวดเมื่อยแขน - ขา ปวดสะโพก ปวดเข่า ปวดข้อเท้าที่ไม่ได้เกิดจากการอักเสบ	๒	๑๐	๑๒
๒.๘ การทบทวนการนวดไทยเพื่อสุขภาพ	- การฝึกปฏิบัติเพื่อให้รู้ขั้นตอน และวิธีการนวดไทยอย่าง ต่อเนื่อง ในท่านอนหงาย (พื้นฐานขา - แขน) ท่านอนตะแคง ท่านอนคว่ำ ท่านั่ง (นวดโค้งคอและสะบัก) และ การนวดเท้า การทดสอบ ปฏิบัติเพื่อความถูกต้องใน ตำแหน่งและแนวเส้น น้ำหนักในการนวด และการลำดับขั้นตอนที่ถูกต้อง	๐	๕	๕
๓. หมวดภาษาและวัฒนธรรม		๕	๕	๑๐
	- การศึกษาเรียนรู้พื้นฐานและบทสนทนาของภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารกับผู้รับบริการอย่างมีประสิทธิภาพ และการฝึกปฏิบัติการสนทนาสื่อสารภาษาต่างประเทศในการให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ - การศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น วัฒนธรรมศาสนา และวัฒนธรรมต่างประเทศของพื้นที่นั้น ๆ เพื่อเข้าถึง เข้าใจพฤติกรรมและวัฒนธรรมของผู้รับบริการในท้องถิ่น	๕	๕	๑๐
๔. หมวดการฝึกภาคสนาม		๑	๓๖	๓๗
	๔.๑ เรียนรู้ความเข้าใจกฎระเบียบ ขั้นตอนการทำงานและการให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ	๑	๐	๑
	๔.๒ ฝึกภาคสนามในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ หรือสถานที่ที่กรมสนับสนุนบริการสุขภาพเห็นชอบ อย่างน้อยจำนวน ๓๐ ราย หรือน้อยกว่า ๓๖ ชั่วโมง และทำรายงานหลังการฝึกปฏิบัติ	๐	๓๖	๓๖
รวม		๙๗	๑๑๐	๒๐๗

คุณสมบัติวิทยากรหลักสูตรนวดไทยเพื่อสุขภาพ ๒๐๗ ชั่วโมง

หมวดวิชา	จำนวนชั่วโมง		ผู้สอนภาคทฤษฎี		ผู้สอนภาคปฏิบัติ	
	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	คุณวุฒิ	ชื่อวิทยากร	คุณวุฒิ	ชื่อวิทยากร
๑. หมวดวิชาความรู้พื้นฐาน	๗๔	๕				
๑.๑ กายวิภาคศาสตร์ทั่วไป	๖๐	๐	- ปริญญาแพทยศาสตรบัณฑิต - ปริญญาพยาบาลศาสตร์ หรือเทียบเท่า - ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (กายภาพบำบัด) - ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (สาขาที่เกี่ยวกับสุขภาพ) - ปริญญาการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต - ปริญญาการแพทย์แผนไทยบัณฑิต - อนุปริญญาการแพทย์แผนไทย - ประกาศนียบัตรพยาบาลและผดุงครรภ์ชั้นต้น			
๑.๒ กฎหมายและจรรยาบรรณวิชาชีพและมารยาทการให้บริการ	๕	๐	- ปริญญานิติศาสตรบัณฑิต - ปริญญาการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต - ปริญญาการแพทย์แผนไทยบัณฑิต - อนุปริญญาการแพทย์แผนไทย - ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ด้านการนวดไทย - ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ด้านเวชกรรมไทย - พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๔			
๑.๓ ธรรมะกับสมาธิเพื่อสุขภาพ	๐	๓			- ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับธรรมะและสมาธิ	
๑.๔ ความรู้พื้นฐานการแพทย์แผนไทย	๖	๐	- ปริญญาการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต - ปริญญาการแพทย์แผนไทยบัณฑิต - อนุปริญญาการแพทย์แผนไทย - ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ด้านการนวดไทย - ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ด้านเวชกรรมไทย			
๑.๕ เกษัตริกรรมไทยเบื้องต้น	๓	๒	- ปริญญาการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต - ปริญญาการแพทย์แผนไทยบัณฑิต - อนุปริญญาการแพทย์แผนไทย - ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ด้านเภสัชกรรมไทย		- ปริญญาการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต - ปริญญาการแพทย์แผนไทยบัณฑิต - อนุปริญญาการแพทย์แผนไทย - ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ด้านเภสัชกรรมไทย	

คุณสมบัติวิทยากรหลักสูตรนวดไทยเพื่อสุขภาพ ๒๐๗ ชั่วโมง

หมวดวิชา	จำนวนชั่วโมง		ผู้สอนภาคทฤษฎี		ผู้สอนภาคปฏิบัติ	
	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	คุณวุฒิ	ชื่อวิทยากร	คุณวุฒิ	ชื่อวิทยากร
๒. หมวดวิชาความรู้เฉพาะสาขา	๑๗	๖๔				
๒.๑ ประวัติ องค์ความรู้และการประยุกต์ใช้การนวดไทย	๑	๐	- ปริญญาการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต			
			- ปริญญาการแพทย์แผนไทยบัณฑิต			
			- อนุปริญญาการแพทย์แผนไทย			
			- ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ด้านการนวดไทย			
			- ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ด้านเวชกรรมไทย			
๒.๒ การตรวจร่างกายเบื้องต้น	๐	๑๐			- ปริญญาแพทยศาสตรบัณฑิต	
					- ปริญญาพยาบาลศาสตร์	
					- ปริญญาการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต	
					- ปริญญาการแพทย์แผนไทยบัณฑิต	
					- อนุปริญญาการแพทย์แผนไทย	
					- ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ด้านการนวดไทย	
					- ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ด้านเวชกรรมไทย	
		- บุคลากรสาธารณสุขที่มีความรู้ความสามารถ				
๒.๓ เส้นประธานสิบ เส้นสันขาต เส้นปัตฆมาต เส้นรัตฆาต	๖	๐	- ปริญญาการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต			
			- ปริญญาการแพทย์แผนไทยบัณฑิต			
			- อนุปริญญาการแพทย์แผนไทย			
			- ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ด้านการนวดไทย			
			- ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ด้านเวชกรรมไทย			
๒.๔ การนวดไทยเพื่อสุขภาพ การประยุกต์การนวดตามแนวเส้นประธานสิบ เพื่อการส่งเสริมสุขภาพและการผ่อนคลาย	๓	๓๐	- ปริญญาการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต		- ปริญญาการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต	
			- ปริญญาการแพทย์แผนไทยบัณฑิต		- ปริญญาการแพทย์แผนไทยบัณฑิต	
			- อนุปริญญาการแพทย์แผนไทย		- อนุปริญญาการแพทย์แผนไทย	
			- ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ด้านการนวดไทย		- ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ด้านการนวดไทย	
			- ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ด้านเวชกรรมไทย		- ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ด้านเวชกรรมไทย	
			- ผู้จบหลักสูตรครูฝึกแพทย์แผนไทยจากกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า ๒ ปี		- ผู้จบหลักสูตรครูฝึกแพทย์แผนไทยจากกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า ๒ ปี	

คุณสมบัติวิทยากรหลักสูตรนวดไทยเพื่อสุขภาพ ๒๐๗ ชั่วโมง

หมวดวิชา	จำนวนชั่วโมง		ผู้สอนภาคทฤษฎี		ผู้สอนภาคปฏิบัติ	
	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	คุณวุฒิ	ชื่อวิทยากร	คุณวุฒิ	ชื่อวิทยากร
			<ul style="list-style-type: none"> - อนุปริญญาการแพทย์แผนไทย - ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ด้านการนวดไทย - ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ด้านเวชกรรมไทย - ผู้จบหลักสูตรผู้ช่วยแพทย์แผนไทย ๓๓๐/๓๗๒ ชั่วโมง หรือหลักสูตรวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทยประเภทนวดไทย(๘๐๐/๑,๓๐๐ ชั่วโมง) จากสภาการแพทย์แผนไทยหรือจากหลักสูตรการนวดไทยที่ได้รับการรับรองจากกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ที่มีชั่วโมงเรียนมากกว่าหรือเทียบเท่าหลักสูตรที่จะทำการสอน และมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า ๒ ปี 		<ul style="list-style-type: none"> - อนุปริญญาการแพทย์แผนไทย - ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ด้านการนวดไทย - ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ด้านเวชกรรมไทย - ผู้จบหลักสูตรผู้ช่วยแพทย์แผนไทย ๓๓๐/๓๗๒ ชั่วโมง หรือหลักสูตรวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทยประเภทนวดไทย(๘๐๐/๑,๓๐๐ ชั่วโมง) จากสภาการแพทย์แผนไทยหรือจากหลักสูตรการนวดไทยที่ได้รับการรับรองจากกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ที่มีชั่วโมงเรียนมากกว่าหรือเทียบเท่าหลักสูตรที่จะทำการสอน และมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า ๒ ปี 	
๒.๘ การทบทวนการนวดไทยเพื่อสุขภาพ	๐	๕			<ul style="list-style-type: none"> - ปริญญาการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต - ปริญญาการแพทย์แผนไทยบัณฑิต - อนุปริญญาการแพทย์แผนไทย - ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ด้านการนวดไทย - ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ด้านเวชกรรมไทย - ผู้จบหลักสูตรครุฝึกแพทย์แผนไทยจากกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า ๒ ปี - ผู้จบหลักสูตรผู้ช่วยแพทย์แผนไทย ๓๓๐/๓๗๒ ชั่วโมง หรือหลักสูตรวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทยประเภทนวดไทย(๘๐๐/๑,๓๐๐ ชั่วโมง) จากสภาการแพทย์แผนไทยหรือจากหลักสูตรการนวดไทยที่ได้รับการรับรองจากกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ที่มีชั่วโมงเรียนมากกว่าหรือเทียบเท่าหลักสูตรที่จะทำการสอน และมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า ๒ ปี 	
๓. หมวดภาษาและวัฒนธรรม	๕	๕				
			<ul style="list-style-type: none"> - ปริญญาสาขาวัฒนธรรมนานาชาติศึกษาและภาษาต่างประเทศ - ปริญญาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต 		<ul style="list-style-type: none"> - ปริญญาสาขาวัฒนธรรมนานาชาติศึกษาและภาษาต่างประเทศ - ปริญญาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต 	

คุณสมบัติวิทยากรหลักสูตรนวดไทยเพื่อสุขภาพ ๒๐๗ ชั่วโมง

หมวดวิชา	จำนวนชั่วโมง		ผู้สอนภาคทฤษฎี		ผู้สอนภาคปฏิบัติ	
	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	คุณวุฒิ	ชื่อวิทยากร	คุณวุฒิ	ชื่อวิทยากร
๔. หมวดการฝึกภาคสนาม	๑	๓๖				
หมายเหตุ วิทยากรประจำหมวดฝึกภาคสนาม นิเทศน์ติดตาม ประเมินผลตามหลักเกณฑ์ที่โครงสร้างหลักสูตรกำหนด					- เป็นผู้ให้บริการที่จบหลักสูตรกลางที่กรมสนับสนุนบริการสุขภาพกำหนดจากสถาบันการศึกษาที่กรมสนับสนุนบริการสุขภาพที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า ๑ ปี	
					- ปริญญาการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต	
					- ปริญญาการแพทย์แผนไทยบัณฑิต	
					- ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ด้านการนวดไทย	
					- ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ด้านเวชกรรมไทย	
					- ผู้จบหลักสูตรครูฝึกแพทย์แผนไทยจากกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า ๒ ปี	
					- ผู้จบหลักสูตรผู้ช่วยแพทย์แผนไทย ๓๓๐/๓๗๒ ชั่วโมง หรือหลักสูตรวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทยประเภทนวดไทย (๘๐๐/๑,๓๐๐ ชั่วโมง) จากสภาการแพทย์แผนไทยหรือจากหลักสูตรการนวดไทยที่ได้รับการรับรองจากกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ที่มีชั่วโมงเรียนมากกว่าหรือเทียบเท่าหลักสูตรที่จะทำการสอน และมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า ๒ ปี	